

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Києнко-Романюк Лариси Анатоліївни про дисертаційне дослідження

Сагадіної Оксани Юріївни

«Підготовка вчителів у системі післядипломної освіти до профорієнтаційної роботи з учнями старшої школи»,

подане до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження. Зміни на ринку праці, безробіття, збільшення кількості інформації про професії та освітні шляхи ускладнюють для учнів старшої школи самостійне визначення напрямків на майбутнє. Рішення щодо вибору професії часто відкладаються до останнього року навчання в школі. Тому існує значний ризик того, що цей вибір буде спонтанним, необдуманим і бездумно спланованим заняттям, мало пов'язаним із подальшим життям або професійними планами. Щоб зменшити цей ризик, важливо залучити як учнів, так і педагогів до профорієнтаційної роботи. Ефекти будуть помітні за умови налагодження партнерської співпраці між закладом освіти та учнями. Вирішення вищезазначеної проблеми зумовлює доцільність підготовки вчителів до профорієнтаційної роботи з учнями старшої школи у системі післядипломної освіти. Відтак, можемо стверджувати, що актуальність наукового пошуку Сагадіної Оксани Юріївни містить новизну та суспільну значущість і слід достатньо високо оцінити в межах дослідження цілеспрямованої комплексної роботи з педагогами закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Концепції профільного навчання у старшій школі.

Актуальність теми підтверджується і тим, що дисертаційна робота є складовою частиною плану науково-дослідної роботи кафедри управління та адміністрування КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» колективної теми «Механізми формування ключових компетентностей педагогів у системі

післядипломної освіти» (2014-2019 рр.). Тема дисертації затверджена вченою радою КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» (протокол № 8 від 26 жовтня 2016 р.). Тема дисертації узгоджена в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол №3 від 16.05.2017 р.)

Проблема сучасного стану підготовки педагогів-консультантів до профорієнтаційної роботи з старшокласниками у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників особливо помітні на тлі невідповідності між високими вимогами роботодавців до кваліфікації спеціалістів та неготовністю молоді до вибору професії, а значить до праці в нових економічних умовах. Відповідно визначені мета і завдання дослідження, що полягають в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя у системі післядипломної освіти.

Авторка вдало виокремила низку суперечностей та об'єднала їх у три групи: між об'єктивною необхідністю модернізувати наявну систему освіти – і небажанням учителів ЗЗСО щось змінювати у професійній орієнтації з учнями; між вимогами суспільства щодо якості профорієнтаційної роботи молодого покоління – і відсутністю реальних механізмів створення умов для професійної орієнтації з учнями старших класів ЗЗСО та між потенціалом вчителя, накопиченим вітчизняною наукою, і педагогічною практикою досвіду з організації профорієнтаційної роботи з учнями старших класів у ЗЗСО.

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертації.

Узгодження об'єкту з предметом дослідження, коректне використання Сагадіною О.Ю. методів дослідження стало підґрунтям отримання результатів, які містять наукову новизну. Зокрема, вперше: створено, систематизовано, теоретично обґрунтовано педагогічні умови: (реалізація наступності підготовки вчителів до профорієнтаційної роботи у закладах вищої та післядипломної освіти; застосування в закладах післядипломної освіти педагогічної інноватики під час підготовки вчителів до профорієнтаційної роботи; упровадження в систему післядипломної освіти інформаційно-комунікаційних технологій як засобу

організації профорієнтаційної роботи з учителями) та розроблено модель розвитку профорієнтаційної компетентності вчителів ЗЗСО в системі післядипломної освіти, що відображає взаємозв'язки між її складниками: метою, принципами, етапами, засобами, педагогічними умовами підготовки вчителів до профорієнтаційної роботи у закладах вищої та післядипломної освіти, критеріями, компонентами, показниками та рівнями розвитку профорієнтаційної компетентності вчителів, що підтверджені результатами проведеного експериментального дослідження.

Сутність наукової новизни й оригінальність ідей автора рецензованої праці викристалізувалися шляхом аналізу і синтезу, критичного переосмислення наукових напрацювань українських і зарубіжних учених. Як позитивне, відзначимо наукову інформативність і концептуальну єдність структури Розділу I «Теоретичні основи підвищення кваліфікації вчителів щодо профорієнтаційної роботи з учнями у системі післядипломної освіти», розподіленого за чотирма параграфами.

У теоретичних засадах дисертаційного дослідження О. Ю. Сагадіна, на нашу думку, робить вдалу спробу узагальнити поняття «профорієнтаційна робота», «професійна орієнтація», «професійна консультація» (Таблиця 1.1). Варто визнати, що ці поняття належать до найбільш обговорюваних у наш час: вони зустрічаються в працях багатьох дослідників, сприймаючись як важливі складові професійного успіху педагога. Водночас не можемо не відзначити, що, хоча означені терміни є доволі звичними і певним чином науково усталеними, все ж до сьогодні бракує унормованого трактування останніх двох дефініцій.

Розгорнутий і докладний аналіз теоретичних основ проблеми профорієнтаційної роботи з учнями у системі післядипломної освіти (п.п. 1.1, 1.2, 1.3) дозволив О. Ю. Сагадіній простежити поступ наукової думки від упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в педагогічну профорієнтаційну роботу шляхом систематизації інформаційного забезпечення до використання інноваційних технологій в підготовці педагога до здійснення профорієнтаційної роботи з учнями в ЗЗСО, що підсилює можливості якісної освіти. Це дало можливість окреслити зміст профорієнтаційної роботи та профконсультації (п.п. 1.2, 1.3), визначити сутність та структурно-компонентний

склад профорієнтаційної компетентності вчителя (п. 1.2), розробити критерії та визначити рівні розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя в системі післядипломної освіти (п. 1.3).

Автор порушує цілий комплекс проблем, що є результатом практики впровадження. Поняття «професійна компетентність учителя з профорієнтаційної роботи» як складного педагогічного конструкту, запропоноване О.Ю.Сагадіною, сприяє переосмисленню науково-методичного супроводу професійного зростання цільової аудиторії у закладі системи післядипломної освіти (п. 2.1). Авторське бачення досліджуваного феномена, його багатоаспектність, врахування різних наукових підходів до його розгляду цілком виправдовують правомірність визначеної дефініції.

Утілення інноваційного шляху підготовки педагога до профорієнтаційної роботи у системі післядипломної освіти знайшло своє відображення в розробці «Моделі розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя в системі післядипломної освіти» (рис. 1.1, с. 119). На нашу думку, означена модель цілком забезпечує єдність цілей та змісту, педагогічних умов та напрямів, форм та методів підготовки, а також їх взаємодію на різних етапах розвитку. Погоджуємося з розробленими критеріями: мотиваційного, освітнього і діяльнісного; рівнями розвитку: недостатній, середній, достатній, високий; етапами: діагностично-рефлексивний; інформаційно-розвивальний; продуктивно-креативний розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя в системі післядипломної освіти та низкою індикаторів технологічної культури керівників закладів загальної середньої освіти (Таблиця 2.3, с. 106-107).

Цінним є той факт, що автором визначено та обґрунтовано педагогічні умови розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя в системі післядипломної освіти, які ґрунтуються на визначених методологічних підходах і враховують специфіку організації педагогічного процесу у закладах післядипломної педагогічної освіти: наступність підготовки вчителів до профорієнтаційної роботи у закладах вищої освіти і закладах післядипломної освіти; застосування нових педагогічних технологій та інноваційних методик підготовки вчителів до профорієнтаційної роботи в закладах післядипломної освіти;

інформаційно-комунікаційні технології як засіб організації профорієнтаційної роботи з учителями в системі післядипломної освіти. (п.п. 2.1 – 2.3).

На нашу думку, дисертанту вдалося зберегти цілісність у викладі процедури педагогічного експерименту перевірки моделі розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя в системі післядипломної освіти. Зокрема, здійснено докладний опис змісту роботи на кожному з етапів експериментального дослідження, що супроводжується формами та ефективними методами роботи, погодженістю з виокремленими та обґрунтованими педагогічними умовами й очікуваним результатом. Крім того, на користь практичної значущості дисертаційного дослідження свідчать і прикінцеві показники позитивної динаміки підвищення рівнів розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя в системі післядипломної освіти експериментальної групи.

Висновки, як стислі до кожного розділу, так і розгорнуті загальні, досить повно відображають результати й основні положення дисертації й узгодженість наукових позицій автора з тими завданнями, які було визначено у вступі.

Характеризуючи змістовий аспект дисертаційного дослідження О. Ю. Сагадіної, підкреслимо, що йому притаманна науково-методична цілісність, чіткість наукового стилю викладу, загалом позбавленого однобічних або категоричних висновків.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Водночас, попри загальну позитивну оцінку рецензованої праці, вважаємо за доцільне звернути увагу на наступне:

1. Варто було б в актуальності дослідження подати визначення понять «післядипломна освіта» як складової вищої освіти (відповідно ст.60 Закону України «Про вищу освіту») та «післядипломна педагогічна освіта» як складової системи безперервної освіти фахівців з відповідною базовою кваліфікацією (відповідно п. 6 ст. 59 Закону України «Про вищу освіту» та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800).

2. Дисертаційне дослідження виграло б, якби дисертантка приділила увагу аналізу досвіду інших країн щодо розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя саме в системі післядипломної педагогічної освіти та надала методичні рекомендації щодо реалізації запропонованої моделі.

3. Також доцільно було б приділити увагу можливостям розвитку профорієнтаційної компетентності вчителя в площинах формальної, неформальної та інформальної освіти з метою поліпшення науково-методичного супроводу в системі післядипломної освіти.

4. Прикрою є технічна помилка: у авторефераті та тексті дисертації присутня невідповідність нумерації завдань та висновків. Хоча зміст висновків повністю відповідає поставленим завданням.

5. Віддаючи належне загалом коректному мовному оформленню дисертаційної роботи, відзначимо і наявність прикрих стилістичних та орфографічних огріхів. Наприклад, «тої» замість «тієї» (с. 3), «визначення дефініції», а також випадки порушення милозвучності, зокрема у використанні прийменників у / в, сполучників і / й / та.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Висловлені зауваження і міркування не мають принципового характеру, а слугують векторами для подальших інноваційних пошуків автора у визначеному науковому дослідженні.

Текст автореферату є ідентичним до змісту і структури дисертації, розкриває основні завдання роботи, даючи достатньо уявлень про наукову цінність і практичну значущість дослідження. 16 опублікованих праць автора, належна апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях, упровадження основних положень дисертації в освітній процес закладів післядипломної освіти досить повно відображають ключові аспекти актуальної проблеми.

Дисертаційна робота Сагадіної Оксани Юріївни *«Підготовка вчителів у системі післядипломної освіти до профорієнтаційної роботи з учнями старшої школи»*, за актуальністю порушених проблем, рівнем обґрунтованості наукових узагальнень і положень, характером наукової новизни і практичної цінності є

завершеним самостійним дослідженням автора; теоретико-практична значущість роботи є важливою для подальшого розвитку теорії і методики професійної освіти, що цілком відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 27.07.2016), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доцент кафедри управління та адміністрування

Комунального закладу вищої освіти

«Вінницька академія безперервної освіти»

кандидат педагогічних наук, доцент

Л. А. Києнко-Романюк

ПІДПИС
- Києнко-Романюк Л.А.
ЗАСВІДЧУЮ

ЗАВ. КАНЦЕЛЯРІЇ
МАЗУР А.В.
30 04 2021 РІК